

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI és SZÉPIRODALMI KÖZLÖNY.

Megjelen hetenkint 3-szor: hétfőn s szombaton este és csütörtökön délelőtt. Kéziratok, nem adnak vissza.	Előfizethető a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, szt.-István-tér 1.	Felolvasó szerkesztő: BONITZ FERENC. Kiadótulajdonos: MILLER JÓZSEF.	Előfizetési ár: Egész évre . . . 6 frt — kr. Félévre . . . 3 frt — kr. Negyedévre . . . 1 frt 50 kr. Egyes szám ára 5 kr.	A 32 helyre osztott oldal helyenkint 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr. Nyilvántér sorozat 50 kr. Többzori hirdetéseknek engedély
---	---	---	---	---

Az új küzdelem előtt.

E hó 25-ikén tárgyalja a főrendiház hármass bizottsága a képviselőház által megszavazott egyházpolitikai javaslatokat.

Ezen javaslatok sokban a keresztény hittel ellenkezők, politikailag pedig veszedelmesek, mert a vallásosságot és erkölcsöt, és a polgári jogviszonyok biztonságát veszélyeztetik.

Tudván, mit tartalmaznak, látván, mit eredményezhetnek e javaslatok: úgy, a hogy elélnke hozatnak, azokat sem megszavaznunk, sem elmaradásunk által létesítésükhöz hozzájárulnunk nem lehet.

Lehet-e kereszténynek abba bele nyugodnia, hogy kimondassék: a keresztény megszűnhet kereszténynek lenni? Ez magában véve is lehetetlen. A keresztység eltörölhetetlen. De megeshetik hogy a keresztény Krisztust megtagadván, nem keresztény hitieké körébe lép, vagy hitetlennek mondja magát. És mi ezt törvényesíthetjük, mi ennek utját egyengessük? A már megkeresztelt gyermekeket, esetleg hajlama ellenére a kereszténységből ki zárjuk? Keresztény törvény lesz-e ez?

És csak azért, hogy a házasság dekrisztianizáltsáék, törvényt hozunk a polgári anyakönyvezés iránt, holott az a jelen viszonyok között drága pénzen leg-alább is csak kétes biztossággal szolgálhat?

De ezen javaslatok a házasság kérdésével nemcsak a junktimnál, de külső és belső összekötötésüknél fogva is együtt járnak. A ki amazt nem akarja, ezeket sem szavazhatja meg; aki amazt csak időszerűtlennek tartotta, ezeket már szükségkép ellenzi; a ki a házassági törvényt még elfogadhatónak vélte, azért még ezekhez jelen alakjokban nem fog járulhatni.

Sokat lehetne és kellene még megjegyez-nem, ha már a publicisztika mindezt nem beszélte volna meg bővebben. De a fen-nebbieket ez idő szerint egész határozot-sággal véltem reámutathatni, hogy re-

szemről sem mulasztassék, a mit a ve-szély elhárítására tehetni.

Zichy Nándor gróf.

— **Liberális erkölködések.** Azon sajnálatos ügy, mely a mult hetekben V a s z a r y Kolos hercegprimás és a „Magyar Állam“ között felmerült, alkalmul szolgált a liberális sajtónak annak elhíresztelésére, hogy a kath. tábor egysége teljesen fel-bomlott és hogy a hercegprimás teljesen szakított azokkal, kik a haretot a kormány egyházpolitikája ellen folytatni készülnek. Az egyik híresztelés ép olyan alaptalan, mint a másik. A kath. tábor egészsége nem bomlott fel. A hercegprimás és a „Magyar Állam“ ügye teljesen személyes jellegű és nem bír semmi néven nevezendő befolyással a kath. akció folytatására, egységünk fel-bomlására, mert nem az elv körül forgott, hanem mert azon, enyhén mondva, erős-moder miatt keletkezett. A helyt a „Magyar Állam“ a hercegprimás irányában tanusított. Ismételjük, a kath. tábor egysége nem bomlott fel, mert mindnyájan egy elvi alapon állunk: a katolikus nagygyűléseken, első sorban a budapesti nagygyűlésen elfogadott határozati javaslatok alapján, melyek a her-cegprimás és a püspöki kar hozzájárulásával mondatnak ki. A püspöki kar, élén a her-cegprimással határozottan s előre kijelentette, hogy a kormány egyházpolitikai program-ját váltig ellenzi, és ehhez ragaszkodik ma is, bármit hazudjanak a liberális párt orga-numai. A hercegprimás nem fogja és nem is akarja magát dezavualni. Mi a leghatáro-zottabban kijelenthetjük, hogy a katoliku-sok: a hívek, a főrendek, a klerus és pü-spöki kar és ennek élén a hercegprimás között mindeddig és minden elvi kérdésben, mely eddig az egyházpolitikai program-m által érintettet, sőt a katolikusok egyéb sérelmeit és követeléseit illetleg is teljes az egyetértés.

A szó indit, a példa vonz.

(Sz) Évekre megy már az idő, melyet folytonos panaszbán, indítás-noszogatásban töltünk, a nélkül, hogy elegendő mozdulatot is láttunk volna, melyek a magyar katoliciz-musnak nem csak létét, de életét is jeleznék. Nagy-Váradon már a test is megmozdult és pedig oly határozottan, hogy követhető példának vehetjük. A váradi akció egyszerű-smind itélet a többi megyék tétlensége felett, melyek meghagyták magukat előzet-tel és már korábban nem hagytak fel az álomkóros viselkedéssel. Mire várunk még? Sok a veszteni valónk? Ha a katolicizmus mai helyzetére beható tekintetet vetünk, a fájdalom vagy a szegény minden vért az arenkba kerget. Epon mi katolikusok va-gyunk azok, kik korra, számra, létjogra,

igazságra, sőt talán vagyonna nézve is tul-sulyban volnánk, s mégis a leggyalázato-sabb módon egész a neveltség ki vagyunk szolgáltatva a bántalmaknak és megvette-tésnek.

Más felekezett saját iskolákat tart és nemzedéknek vallásos nevelésben mi sem zavarja. A kálvinista iskola kálvinista, a zsi-dóé zsidó, csak a katolikusé nem katoliku-s, hanem közös, mely egy szem más val-lású gyermek kedvéért megtagadja Istenét, vallását, még annak keresztvetés vagy kö-szönés által való megvallását is. Más feleke-zet maga intézi saját dolgait, katolikus abba bele nem avatkozik, mert se joga se lelke nincs hozzá. A kath. egyház püspökeit és egyéb méltóságait, halálos ellenség, egyház-gyűlölő kormány, felekezeti főgondnok stb. válogatja a saját katolikusellenes érzelmei-nek és törekvéseinek megfelelőleg. A kath. nép sok helyütt már saját plébánosait sem maga választja függetlenül, hanem kénytle-len tűrni, hogy református és zsidó bizottsági tagok küldjenek nyakára olyan embert, ki mindene, csak nem pástora. Kell-e ennél nyomorultabb, szegénylétesebb guny és meg-alázatás? Más felekezettek hit és erköles tanait senkinek sem jut eszébe bíralt alá venni, taníthatnak immoralitást, ma-gyartalanságot, lázúthatnak, senki se vesz róla tudomást; a kath. egyház pedig nem csak az atyáskodó és zsarnokoskodó kormá-nyok önkényének van kiszolgáltatva, de annyira Csáky-szalmája lett, hogy a leg-utolsó szennyelap is hivatottnak érzi ma-gát a dogmák magyarázatára, hitszónok-latok kritizálására, a püspökök és plé-bánosok teljesen vallási jellegű, senkítől nem függő ténykedéseinek elbírálására, sőt legujabban még abba is beleszólnak, hogy egy főpap miként rendelkezék saját és neki föltétlenül alárendelt közegeivel. Vagyonát, melyet szászor megszolgált és amelyet az ugynevezett equivalentis adóval minden 10 év alatt minden javadalmas teljesen megvesz az államtól, nem csak irigylük, de elrabolni akarják. Védelmét lázadásnak, egyházához való kötele hűségét árulásnak minősítik, hitvallásáért meggyalázó nevekkel, rágal-makkal halmozzák el, lelkismeretének sza-bad nyilvánításában utcai sárral és hasonló tisztességű „karhatalommal“ állják utját. Van-e még hely arenkon több szegény-pir számára?

Mindezen megalázásra onnét merite-nek vakmerőséget, mert a katolikusok tá-borában csak rendezetlen gyáva tömeget szemlélnék, mely önézetről, hűségéről mitse látszik tudni, sőt világi katolikusaink anyi-ra kevés vallási műveltséggel és önézettel rendelkeznek, hogy saját vallásuk, egyházuk kiszolgáltatását sőt személyesen elkövetett megtámadását se tartják gyalázatnak.

Nagy-Várad megtalálta az egyedül he-lyes utat, és a hitélet megkezdésére, ha nem is mindent, de dicseretes munkát végzett. Központi kath. épületet szerez 80.000

forintért, melyben az intelligencia kath. kört, az iparos osztály kath. legényegyletet nyer, azon felül az egész kath. közönség részére 13.000 forintos nyomda állittatik fel; egy kath. lap megindítására 7000 frt gyűlt össze eddig. Mindez egy közös épületben egy közös vegveszély elhárítására, közös feltámadásra munkál össze. Ez a mi eszménk is, mint azt annak idején kifejtettük s mig megvalósulva nem látjuk, semmi, de semmi eredményre nem számolhatunk. Szükségünk van — a Nagyváradon is létesített — mind a három intézményre; s ha ott a közönségnek különösen a vagyonosabb papjának, — mely az összegek nagyobb részét adta, — sikerült a kivitelt, ugy máshol is kivihető; sok helyen talán még kevesebb megerősítéssel. Leo pápa mondotta és magunknak is tudnunk kell, hogy a fentemlített intézmények „előbbre való k a t e m p l o m o k n á l é s a z o k é k e s s é g e i n é l” mert hiába építünk Istennek kőházat, ha annak százezer hajlékát az emberi szivekben összedölni engedjük. Szükség van még a krajóáros alamizsnára is, mert az éheznek, ki így itél: „Elheztem és ennem nem adatok.”

Ha áldozattól félünk, gondoljuk meg, hogy ma még áldozhatunk és vele a magunkét és utódjainkét megmenhettjük. De ha lelketlen szűkmarkussággal drágának találjuk a mentő eszközöket, majd más nyul vagyunk után s akkor, igazán tehetetlenek leszünk, az elmulasztottakért járó felelőség pedig megmarad Isten és az utónemzedék ítéletére.

A kath. önértet és hitélet felkeltésének és opuszatusának megakadályozásának három eszköze van. Kath. kör. legényegylet és lap nyomdával. Egyiksem ejthető el és a három együtt kevesebb erőfeszítéssel kivihető, csak akarat és lélek kell hozzá.

Justh Gyula beszámolója.

(m) Justh Gyula szombaton u. n. „beszámoló beszédet” mondott szolnoki választói előtt s ha mi tudomást veszünk e beszéd-

ről, ezt nem azért teszszük, mert Justh Gyula mondta, — hiszen Justh igen-igen kis kaliberű politikus —, hanem azért, mert a függetlenségi és 46-as párt elnöke mondta. A párt a lefolyt hónapokban tüskön-bokron át követte a kormányt az egyház, a nemzeti hagyományai és életérdekei ellen a kozmopolitizmus nevében megindított ádáz harezban s épen azért érdekes, miképen magyarázza meg a párt elnöke azt a politikailag természetellenes, erköletelen fegyverbarátságot, mely egy a 67-es alapon álló kormány és egy a 48-as alapon álló párt között létezett. Hát erre nézve nem mondott Justh semmit, épenséggel semmit. Kopott üres frázisokban bangoztatja, hogy ő és pártja a nemzetre nézve jönnek és üdvösnek találta a polgári házasságot s ezért szavazta ezt meg azon kormánynak, melynek egyöbírnat minden más, különösen a közjogi téren határozottan opponál.

A fővárosi sajtó, ha egyebet nem, legálább az ösztinteket dicséri Justh beszédében. Ösztintének elég őszinte, de egyszorsmind egy kissé logikátlan is. Hogy is áll a dolog? A függetlenségi párt a kormány egyházpolitikáját megszavazta. Most a kormány azon édes reményben ringatván magát, hogy a megszavazott javaslatok törvényerőre fognak emelkedni, a közigazgatás államosítására határozta el magát, mert e nélkül, úgy mond, nem lehet életbeléptetni a polgári házasságot, s az állami anyakönyveket. Már most a függetlenségi pártnak, ha következetes akarja lenni, szükségképen meg kellene szavaznia az állami közigazgatást, mert valami elvot megszavazni nem ér semmit, el kell követni mindent, hogy ez az elv testet öltön, az életben is érvényesüljön. Igen, de mit is jelentett ki Szolnokon Justh Gyula? Azt, hogy ő és pártja semmi szin alatt sem járul hozzá a közigazgatás megállamosításához. Hol itt a következetesség?

Justh Gyula azt a szinté komikus kijelentést tette, hogy „a polgári házasság a családi életnek állami rendezése.” Nos, ha a függetlenségi párt hozzá tudott járulni a családi élet állami rendezéséhez, miért nem járul hozzá a közigazgatás „állami rendezéséhez”

is? Hol itt a következetesség? Avagy csak ott engedhető meg az „állami rendezés,” a hol a kath. érdekek elnyomásáról van szó?

Justh a lehető leghatározottabban kijelentette, még pedig pártja nevében, hogy az állami közigazgatást ellenzi, a választások tisztaságát és a census leszállítását követeli és a kormány közigazgatási politikáját elítéli. Ez mind szép és helyes és ebben egyetértünk vele, csak hogy nem merünk nagyon bizni azon pártban, mely — mint azt a történetek bizonyítják — nyíltan harcolt ezen a kormánynak s titokban alkura lép vele. Ne a szavak legyenek őszinték, hanem a tettek.

De nincs bizalmunk e párt önzetlen hazafias működésében azért sem, mert multján kívül elnökének szolnoki beszéde is azt mutatja, hogy érthetetlen gyűlölettel viseltetik a katolicizmus iránt. Mert mi jognál fogva tagadja Justh egy kath. párt létjogosultságát? Alighanem azért, mert jól tudja, hogy egy ilyen párt megalakulása az összes létező országyűlési pártok, első sorban a függetlenségi párt megsemmisülését vonná maga után. A katolikus párt azért meg fog alakulni s helyet fog magának követelni a törvényhozás mindkét házában, bármit öröklődik a függetlenségi és 48-as párt, mely mint azt a szolnoki választó polgárok is bebizonyították, már is elvesztette a polgárok bizalmát.

Justh beszédének lényegét a következőkben adjuk:

Üdvözölve néhány szóval az egybegyűlt választóközönséget, hangsúlyozta, hogy multja és jövője a függetlenségi és 48-as párt programjával van összefüggésben, a mely alaptól el nem tért és el nem térsé.

Az egyházpolitikai kérdésekben elfoglalt álláspontja összehangban van a párt hagyományos elveivel is. E nézetegység alapján működött a parlamentben is. Midőn a párt a kormány egyházpolitikáját ösztönözni előmozdította, nem vétett sem a párt ellen, sem ő maga nem vétett választóközönsége intenciói ellen.

Az egyházpolitikai javaslatokat ők megszavazták, mert ezeket a függetlenségi párt ré-

TÁRCA.

Jellasi futása.

— Irta: ELSBERG R. A. kapitány. —
(Vége.)

Mikor ez a jelentés Pestre érkezett, a bán már árkon-bokron tal volt. De nyomában kullogott Roth tábornok egy másik horvát sereggel, hogy utóljára Jellasihoz. Ezt meg kellett akadályozni és ekkor lép előtérbe Görgey Artur, az eddig ismeretlen őrnagy, egy félkelő sereg vezére. Katonái doré, jámbor emberek voltak, nagyvesszű kaszákkal és rozsdás puskákkal félfegyverkezve. Távoli harez szempontjából puskaik egyenrangú volt a kaszával, mert egyik sem sült el. Emberfölötti vitózséget nem lehetett kivánni a katonáktól, a kik csak akkor követők vezérüket, ha ágyuk is voltak között. Az ágyukba ösztönszerűen szoralmosok voltak. Azokkal szivesen mentek még felszólítás nélkül is. Persze a nagy szoretet nem tartott sokáig. Nagyon hosszú kirándulásokról a félkelők vajmi hamar visszazüllingöztek. Kissé ki voltak merülve, de egyébként csak az ágyuk veszték el, nekik nem volt semmi bajuk. Ha a félkelők véletlenül elég szerencsétlenek voltak az ellenlétávolába kerülni, rögtön árulást emlegettek, és futottak, mint a nyulak. Ha ezeket a hőskéket össze akarta tartani valaki, először is véresre kellett monelni talpukat, mert csak úgy lehetett biztosan számítani jelenlétükre, ha a fáradságtól félholtan összeestek.

Csöndesen és magukba vonulva ültek esténként a tábori tűz körül egyes ártatlan alakok a kik nére, gyermekre, otthonra gondoltak. Ezek a csepeli jámbor svábok voltak. Ilyen emberanyaggal nem lehet es-

tát nyorni, mondja a hivatalos katona. Melettük egy csoport olyanokból, a kik kevésbé előbb még Pestnek a leggyalázatosabb lobujáiban fetrengtek.

Pompás ágyútlélek! mondhatta, a ki látta őket, a mint piszkos kártyákkal el akarták nyorni egymás esekölő zsoldját. Valamennyi ékes akasztófa-irág. Végül egy harmadik csoport, a mely komoly, méltóság-teljes, már kissé szokott a katonai fegyveremlethez és éppen felszerelését tisztogatta. Ezek az igazi magyarok Szolnok vidékéről. Látszik, hogy őrnagyuk vas keze először rájuk nehezedett. Így írja le Martini a benyomást, a melyet Görgey tábornak este gyakorolt róla.

Görgey őrnagy igen különös ember volt. Soha sem válogatta meg a kifejezéseit. Egy potrohos ezredes egyszer így panaszkodott miatta egy barátjának.

„Közpölyök csak, amice, hogy mit mondtott ez a felfuvalkodott ember nekom katonáim előtt. Az mondta, hogy ha egy disznóra a bakonyi erdőből sarkantusy ezimákat huznak és kardot kötnek a derekára, éppen olyan pompás ezredes mutat, mint én vagyok. Katonáim röhögni kezdtek. Mikor pedig én káromkodni kezdtem, azt mondta, hogy fogjam be a számat, mert különben nyomban agyonlövöt. No hallja amice, ez már mégis csak sok. Engem csak egy agyonlövötni és hozzá rögtön! Nem szóltam ugyan rá semmit, de — elgondoltam a magamét. Azt gondoltam, hogy Görgey egy egy goromba fráter. Nincs igazam, amice!”

Persze, hogy igaza volt! Görgey egy garas árát sem törődött a személyekkel, neki mindig az ügy lebegett a szeme előtt. Nem ismert kiméletet, a hol szolgálatról volt szó.

Amily kevéssé türte a hanyagságot magánál, ép oly kevéssé türte alattasainál. A jogot, hogy egy ezredessel így bánják el, Görgey megbizatisából vette, a mely őt a Csepel-sziget énnáló parancsnokává tette. Es e nélkül a teljhatalom nélkül is megmondta volna véleményét az ezredesnek.

A bán eljárását nem lehet menteni katonai szempontból. Sulyos hiba volt, hogy egyes csapatokat kitétt az elfogatás veszélynek. Csak így nyervehet meg Görgey öröklődés nélkül a táci esettét. Ó még mindig azt hitte, hogy a bán Fejérvárot van. A mint tehát jelentették neki a kis horvát csapat közeledését, Görgey nyomban Fejérvár felé nyomult. A jámbor népfelkelőket mossze hátra hagyva, egy maroknyi huszárral és becses, legközönségesebb fajtájú, előlított ágyuival gyorsan Táciig nyomult.

Két zászlóalj horvát állt a falu mögött. Hogy megijessze őket, az ágyukat egymásmellé előre toltta. Szent pillanat, az első lövés pillanata. Görgey feszült figyelemmel kíséri a tüzérek működését. Különös, a megabonázott ágyuk nem akarnak szólni. Kétszer csütörtököt mond a lövés.

„Hallja — szól oda Görgey a tüzérnek — maga tán hátrattette a golyót!”

A tüzér megvizsgálja a csövet és valóban a nagy sietésben előbb a golyót dugta be és aztán a löport! Segitenek a bajon. A lövés eldördül. A huszárok csak erre vártak. Mint az orkán, ugy száguldanak át a sziklon. Mintha csak utol akarnák érni az ágyugolyót. Kardjukat visszateszen tartva rohannak el a szénakazalok közt. Hirtelen megállnak. Egy árok húzódik keresztbe. A lovakat nem lehet neki vinni. De a horvátoknak sem is volt szükségük kardesapára. Futottak, mint a nyulak. Ha nem lett volna 1848. október 5-e, az ember azt hihette vol-

góta javasolja. (Zaj. Közbeszóló: A mi felekezettünk szétbontja!

Justh: Nem bontja szét a felekezeteiket, hanem államilag szabályozza a családi életet. (Nagy zaj. Különböző felkiáltások: Nem kell a polgári házasság! Nincs szükség rá! Mit piszkálják a vallást!)

Just: (Emelkedett hangon, hangosan kiáltva:) Hazugság, rágalom az, hogy a polgári házasság merénylet a vallás ellen! (A főkapitány erre egy közbekiáltot személyesen letartóztat.)

Justh: A pár sobasem küzdött személyekért, mindig elvekkért... (A zaj folyton tart a közbekiáltások egymást érik. Justh kéri választóit, hogy csendesen hallgassák, mert a zajtól és folytonos közbekiáltásoktól nem tud beszélni.) Nálunk a függetlenség és szabadság kivívásáért kell még küzdeni. Mindaddig, a meddig közjogi sértelmeink meg nem szűnnek, fentartjuk a függetlenségi és 48-as pártprogramot. Nem szabad hátrálni, hanem mindig előre, nemzeti és szabadelvű irányban! Ezt a szabályt követük, mikor az egyházpolitikai javaslatokat elfogadjuk... (Egy hang: Nem kellett volna elfogni. Nagy zaj. Kiáltások: Nem bizony!)

Justh átérve a közizagztás államosságának kérdésére, kijelenti, hogy ezt már ellenezni fogja a függetlenségi párt. Tévesnek tartja azt, hogy a közigazgatás bajai a választási rendszerben gyökereznek. Hogy közigazgatásunk na nem felel meg a modern élet követelményeinek, az nem a választási rendszerben, hanem az ellenőrzés hiányában van.

Kívánja továbbá a parlament reformot, a kerületek új beosztását egységes választási cenzus alapján, a titkos szavazást, a választásoknál a független bírói ítélezést, a főrendiház reformját és a hitbizományok eltörlését. Közigazgatási programja: az önálló vámtérület, hogy Magyarország közigazgatási politikája ne legyen Ausztriának alárendelve.

A pártviszonyokkal foglalkozva, kiterjeszkedik az egyes pártokra a következőkben: A kormánypart szabadelvű pártnak nevezi magát. A régi mérsékelt ellenzék a nemzeti párt, a klerikálisok és ultramontánok a néppárti nevet

na, hogy Phoenixiában van. A faluból hosszú sereg asszony jött ki énekelve, táncolva.

A horvátok vezére kétségbe volt esve. Elhatározta, hogy leteszi a fegyvert. Görgey nem követő bánt, mikor a vezér maga jött segédtsíjtoival hozzá és kijelentette, hogy a horvátok nem szándékoznak csász. kir. lak ellen küzdeni. Görgey megvetéssel utasította vissza a fegyverbarátság eszméjét, honvéd egyenruhájára mutatott, kivette orrát és egy negyedóra időt adott a gondolkodásra. A horvátok belenyugodtak. Ezer ember tette le a fegyvert.

Görgeynek az volt megbízása, hogy Róth Károly tábornokot magát keresse föl, mert azt hallotta, hogy ez nyomban követi az elfogott osztlályt. Két napig hiába portyázott szanaszét. Végre a Sio partján rájuk akad. Róth tábornok Percel ezredes népfelkelői előtt lerakta a fegyvert. Minden torokából éljen hangzott, az öröm óriási volt.

Görgey e tomboló sokaság mögött állt. Gunyos mosoly ült zárt ajkain.

A ráfordított fáradság tekintetéből a horvát lázadást bezáró eredmény szinte lehetetlen volt. 2 tábornok, 57 tiszt, 8000 ember és 12 ágyú esett a magyarok kezébe. Persze a főszemély, a bán, megugrott. És mert nem lehetett utolérni, minden guny és nevetés tárgya a a vitéz Jellasiak lett. Valaki kitalálta a stratégiai oldalvonalas díszes műszavát, a horvát nemzeti hős bécsi futására. Mógát egyszerűen pacernek nevezték, mert elszalasztotta a bán és Kossuth is így gondolkodott. Felejtették, hogy Moga feladata csak a főváros védelme volt, a mi abban a pillanatban betelt, a mint Jellasiak a Bakonyon átszaladt. De Moga hire mégis szünetelt, ellenben Görgey nevet annál gyakrabban említették. Pár óra alatt a jövő emberévé vált az ifju őrnagy, az ismeretlen, a rejtélyes, a titokzatos Görgey.

vették fel. E pártok működése, célzata és törekvése nem felel meg címeiknek. A szabadelvű párt összműködésben hiába keresi az öntudatos, szabadelvű politikát.

A nemzeti párt törekvéseiben — ugyan — hiába keresem az öntudatos, minden ízében következetes nemzeti politikát. Az a párt pedig végül, a mely egy felekezet szolgálatába akar állani, minden lehet, csak a néppárt elnevezésre van a legkevésbé joga. A szónok bizik abban, hogy a nép a felekezetek szerinti pártalakulás eszméjével nem fog megharátkozni. Végül kijelenti, hogy az ellenzékpártok közös működése csak esetről esetre való lehet, mert a 67-es alap merőben ellentétes a függetlenségi és 48-as párt programjával.

BELFÖLD

— **Zavar a kormánypartban.** A kormánypartban uralkodó egyenlenség és zür-zavar, melyet eddig csak nagynehezen lepleztek, most nyíltan is kitört s egyuttal fényesen mutatta, hogy a kormány milyen gyöngö a saját pártjaival szemben. Hieronymi Kolozson a választó-törvény megváltoztatását helyezte kilátásba s ehhez Wekerle is hozzájárult. Tisza Kálmán pedig Nagy-Váradon ezen reform ellen nyilatkozott és most azon meglepő fordulat állott be, hogy még a hivatalos kormánylapok is nem Hieronymi, hanem Tisza mellett foglalnak állást. Aztán állítsa valaki még egyszer, hogy nem Tisza uralkodik a kormányon!

— **A soproniaki zavara.** Sopron város tanácsában nagy zavart okozott az a körülmény, hogy a városnak még most sines főispánja Junius 10-én lejárt volt már a választott városi tisztviselők mandátuma, a kik azóta mandátum nélkül hivatalosodnak. Teljes restaurációknál, a mikor polgármestert is választanak, csakis a főispán elnökölhet, a kit törvény szerint senki sem helyettesíthet. A soproni főispán kinevezése azonban még mindig késik s így Sopron városa még pályázatot sem hirdethetett tisztviselői állásokra, a melyeket most jószántukból látnak el a volt tisztviselők.

KÜLFÖLD.

— **A párisi gróf halála.** Az orleansi család feje, a párisi gróf szombaton Buckinghamshireben meghalt. Chambord gróf halála után ő volt a francia monarchisták feje, a legitim királyság trónjelöltje. Mint ilyen nagy politikai akciókat nem vitt véghez, hanem visszavonultan élt családjának a tudományok. Az elhunyt 1838 aug. 24-én született s a kereszttségben a Lajos Fülöp Albert nevet nyerte. Atyja Lajos Fülöp király volt, ki 1848 febr. 24-én fia javára lemondott a trónról. A gróf 1850 óta feje az orleansi családnak. Neje egy Montpensier hercegnő, kitől 1869-ben született fia az orleansi hercegi címet viseli s most örökebe lép. A gróf a februári forradalom után Németországba, majd Észak-Amerikába ment, a hol részt vett az 1864-iki háboruban, melynek történetét 7 kötetben meg is írta. Azután legtöbbször Angliában tartózkodott s itt behatóan foglalkozott a tudományokkal, különösen a szociológiával. 1871-ben a 3-ik köztársaság visszavonta a család ellen 1848-ban hozott száműzetési dekretumot s ugyanakkor visszakapta a család 60 millió franknyi vagyonát is. Minthogy azonban a család egyes tagjai politikával kezdtek foglalkozni, 1886-ban ismét száműzte a köztársaság. Páris csak saját multját tisztelt, midőn most a gróf halálával szemben méltó magatartást követ. Franciaország politikájában a gróf halála nem idéz elő változást.

— **Németország.** Európaszerte nagy feltűnést kelt egy beszéd, melyet Vilmos német császár pénteken mondott Königsbergben egy bankett alkalmával, az arisztokrácia számos tagjának jelenlétében. A császár kiemelte e beszédben, hogy főgond-

ját képezi egy erős parasztosztály fentartása mert birodalmának ez az oszlópa. Epen azért nem érti az agráriusok mozgalmát, melyet számos arisztokrata is támogat. A porosz nemek oppozíciója királyuk ellen monstrum. Ő császári nagytárhoz hasonlóan a királyságot Isten kegyelméből képviseli s ezért felszólítja a nemességet, álljon melléje és támogassa az ország jólétének előmozdításában. Komoly harc van keletkezőben azon törekvések ellen, melyek az állami és gazdasági élet alapja ellen irányulnak. „Fel a harcra — így szolt a császár — a vallásért, az erkölcsért és rendért a felforgatás híveivel szemben.” A beszédet most sokféleképen kommentálják Németországban, de általános az a nézet, hogy a császár ismételtlen hangsúlyozni akarta, hogy a birodalom gazdasági politikája ellen irányított ellenzést mint a saját személye ellen irányított tekintti.

— **Szerbia.** Nikolajevics miniszterelnök egy hírlapiró előtt kijelentette, hogy a kormányválságról szóló hírek mind alaptalanok. A kormánynak minden experimentuma egyik vagy másik párti programmal veszélyessé válhatnék az országra. Üres híresztelés az is, hogy új alkotmánytervezeten dolgoznak.

TÁVIRATOK.

A balassa-gyarmati király-napok.

Balassa-Gyarmat, szept. 10. (Ered. táv.) Vasary Kólos heregprimás több udvari papja, továbbá Boltzár és Sudaeszký püspökök kíséretében e hó 15-én ideérkeztek s 16-én tiszteleg a királynál. A küldöttségben, melyet a király elé vezet, lesznek többek közt Schopper és Schuster püspökök is.

Kálnoky és a pártok.

Bécs, szept. 10. (Ered. táv.) A „Montagsrevue” jelenti, hogy a szabadelvű és a nemzeti párt (?) még a delegációk összehívása előtt közös értekezletet fognak tartani, melyen a Kálnoki gróffal szemben való állásfoglalásra nézve határozni fognak.

A demografiai kongresszus.

Budapest, szept. 10. (Ered. táv.) A VIII. nemzetközi demografiai kongresszus tegnapi véget ért. A kongresszus tagjai záróülésre jöttek össze a Vigadó nagytörményében, melyen beszámoltak a szakülések eredményeiről s a jövő kongresszus helyéül Madridot jelölték meg. A záróülésen Hieronymi belügyminiszter elnökölt. Bertillon (Páris) és Müller Kálmán jelentései után Ráth Károly főpolgármester a főváros nevében szép bucsubeszédet intézett a kongresszushoz, melyre a különböző államok képviselői sorban válaszoltak.

Végül a belügyminiszter mondott záró beszédet s hangsúlyozta az elért fontos eredményeket, különösen, mi a difteritist s a kolera-t illeti. Végül köszönetet mondott a királynak s Károly Lajos főhercegnek a védnökségért, a fővárosnak vendégszeretetért s a kongresszus összes tagjainak, a miért Budapestre jöttek.

Azután a kongresszus szétoszlott.

Merénylet a szerb király ellen.

Belgrád, szept. 10. (Ered. táv.) Ideérkezett jelentések szerint Sándor király ellen Nisben e hó 9-én merényletet intéztek. A király ezen a napon atyjával Vranja felé a török határ mentében kirándulást tett. A vonat este 9 óra felé Apelovác mellett robbant el, midőn égszerre jobbról is, balról is hatalmas közapor fogadta, úgy hogy a vonat összes ablakai betörték. A mozdony és a vonatvezető súlyosan megsérült, de Sándor királynak szerencsére nem történt baja. A tettesek Apelovác községbeli radikális parasztok, kik közül 12-t már elfogtak. A merénylőket több radikális képviselő állítólag arra bujtogatta, hogy Sándor királyt vadászat közben lelőjék.

Városi és vidéki hírek.

— **A veszprémi honvédek városunkban.** A Veszprémben állomásozó 17-ik honvédszázados holnap Nádasd-Ladányba érkezik. Onnan rövid pihenés után folytatja útját és esütörtökön, e hó 13-án bevonul Székesfejérvárra.

— **A velencei apáca kolostor.** Ha valaki megnézi Velencén ama házat, mely most átalakulások alatt van és melyből kolostor készül, valóban meglepetésében mást nem tud mondani, minthogy az apácák igen meglehetnek vele elégedve. Szép ház, nagy udvar, gyönyörű kert. Az egész ház-épületet 12.000 frtért vette meg Meszlenyi Gyula szatmári püspök, ki ezenkívül az apácák fenntartására 40.000 frtot tett le. Ő viseli az átalakítási költségeket is. Lesz ott egy leányiskola, egy ovoda, egy kápolna, s a szükséges konyha, éléskamara, pince, szoba. A kápolnát azon szobába teszik, melyben a püspök született, s a melyben édes anyja meghalt. S az oltár ott lesz elhelyezve, a mely helyen ő született. A püspök nem tudván, hol látott először napvilágot, kénytelen volt dajkáját megkérdezni, ki még most is él, hogy biztosan tudja a helyet. Az épület megáldása október 15-én, Terézia napján lesz, mint a püspök édesanyjának nevenapján. Az apácák egy-két héttel előbb vonulnak be új otthonukba, kiknek megérkezését a buzgó velencei kath. hívek már alig tudják kívánni.

— A székesfejérvári „Polgári dalkör” által a múlt hó 19-án a polgári lövésde termében rendezett dalestélyi alkalmával felülzettek: Seidel Lajos főkapitány 2 frtot, Dr. Major Ferenc 2 frtot, Enders Sándorné 1 frt 40 krt, Végh Gyula 1 frtot, Brodsser Károly (Boklár) 1 frtot, Zemler Lajos 1 frtot, Molnár József 1 frtot, Hansel Irma (Budapest) 1 frtot, Horváth Mihály 1 frtot, Belák Ignác 1 frtot, ifj. Fülster Imréné 1 frtot, Horváth Mihályné 80 krt, Vanka György 80 krt, N. N. 60 krt, Müller Ferenc, Küller Géza, Kera Pétorné, Csornyai József, Pető János, Tóth Ferencné, Weisz Géza 50—50 krt; Álovics József, Endl József, Laky István, Lasics István, Novák József, Farkas Ernő, Nikolsburger Sándor, Schlegel V. N. N., Hoffmann Adolf vendéglős, Ertl József, Halász János, Csáder János, Csáder Ferencné 40—40 krt; Goldmann Henrik, Fajt Ignác 30—30 krt; Matkovits Ferenc, Stiegler Henrikné, Seidl Pálné, Kummer Ferenc, Szigli János, Müller János 20—20 krt; Nagy Sándor, N. N. 10—10 krt; W. W. 5 krt. A felülzettek összege 23 frt 85 krt. — Nikolsburger Sándor ur egy transzparent készítéséért, Soretz József ur a táncrendezésért járó tiszteletdíjról a dalkör javára lemondott. Ezen uraknak, valamint Hönig Péter és Glogovác József uraknak a terem díszítése körül fáradozásukért e helyütt is hálás köszönetet mond a választmány.

— **Magyarosodó német község.** Igen érdekes iskolaszéki ülést tartottak a napokban. A nélkül ugyanis, hogy őket valaki kényszerítette volna, mindnyájan egyhangulag elhatározták, hogy községükbe behozzák a magyar istenitiszteletet. S hogy ez megvalósuljon, csak olyan tanítót akarnak választani, — a mi szeptember végén vagy október elején fog megtörténni — ki a magyar nyelvet tökéletesen beszéli, de e mellett érti a németet is, hogy megtudja magyarítani, mit értsenek a gyermekek a magyar szó alatt.

— **Szüreti multság.** A székesfejérvári kath. legényegylet kisasszony ünnepe este a Lorf-féle helyiségben szüreti multságot rendezett, mely minden tekintetben sikerültnek mondható. A rendező bizottság mindent követett el, hogy a vendégek jól érezzék magukat, s így jó kedvben nem volt hiány. A négyeseket 40 pár táncolta s a multság csak a hajnali órákban ért véget.

Tudósítónk a jelen volt hölgyek közül a következők neveit jegyezte fel:

Asszonyok: Bihari Józsefné, Beke Józsefné, Gerlinger Józsefné, özv. Gurdon Jánosné, Hekele Józsefné, Horovitz Mórné, Kaufman Simonné, Lasits Istvánné, Liehnecker Károlyné, özv. Lengyel Jánosné, özv. Nagy Pálné, Sebök Jánosné, Stiller Józsefné, Szili Jánosné, Singer Albertné, Sándor Istvánné, özv. Piroz Istvánné, özv. Treszanski Istvánné, Tanzer Lipótné, Varzinger Zsigmondné.

Kisasszonyok: Bihari Láska, Balogh Mariska, Gerlinger Juliska, Hortolány Annuska, Horovitz Róza, Hekele Erzsike, Komócsi Juliska, Krausz Anna, Lengyel Paulina, Liehnecker Mariska, Nagy Erzsike, Neuvelt nővérek, Nyilasi Erzsike, Scheier Mariska, Stiller Irénke, Sebök nővérek, Singer nővérek, Treszanski Margit, Tamajzi Juliska, Varzinger Lenke.

Felülzettek: Özv. Piroz Istvánné 1 frt, Liehnecker Károly 70, N. N. 80, Szöke Viktor 30, özv. Nagy Pálné 40, Fehér Gábor, Lasits Istvánné, Kaufman Simon, és Krausz János 20—20, Antal István és N. N. 10—10 krt. Ugy a felülzetteknek, mint azon hölgyeknek is uraknak, kik szívesek voltak a multság sikeréhez hozzájárulni, ez utón is hálás köszönetet mond a Rendezőség.

— **Eljegyzések.** Egyszerre négy eljegyzésről is adhatunk hírt olvasóinknak. Eljegyezték: Havelka Ignác budapesti gyógyszerész Komócsy Anna kisasszonyt, Komócsy néhai törvényszéki elnök leányát; Schneider Ferenc Enders Mária kisasszonyt, Enders Sándornak, a „Fekete Sas” szálló tulajdonosának hugát; Szalay János Dittmár János kisasszonyt és Adám Adolf budapesti kereskedő Körösi János székesfejérvári tekintélyes polgár leányát, Annát.

— **A vörösváriak panasza.** A most épülő budapest—esztergomi vasut a vörösvári határt is átszeli. Vörösvár községe a legnagyobb örömmel fogadta a vasut létesülését, melyet nagy anyagi áldozattal is támogatt. A mily nagy azonban a lelkesülés a vasut iránt, épen oly nagy az elkeseredés az olasz munkások garázdálkodása miatt, kik a helyett, hogy az óriási töltésekhez szükséges földet a kopár hegyekről vennék, melyek közvetlen közelségben vannak, a vörösváriak legszebb homokszőlőt dulják szét. A lakosság elkeseredése leírhatatlan, Ezért f. hó 5-én küldöttségileg jelentek meg a vörösváriak a kereskedelmi miniszternél, élükön Angeli Márton plebánossal, ki élénk szavakkal esetelte a lakosság méltatlan elkeseredését s mielőbbi orvoslást kért.

— **Állatorvos kerestetik.** Az ercsi-uradalomban rendszerezett állatorvosi állás megüresedvén, az uradalom igazgatósága az állás betöltésére pályázatot hirdetett, de csak olyan pályázót nevez ki, a ki már több évi gyakorlatot képes kimutatni. Az állás javadalmazása tűrhető, a mennyiben áll 700 frt évi fizetésből, 10 hl. búzából, 16 hl. rozsból, 8 hl. árpból, 3 hl. borból, 36 méter puha hasab fából, kert és 1 hold föld használatából s e mellett 2 tohéntartásból. Fejérmegye központi állatorvosa nem kap ennyit.

— **Egy fiatal leány öngyilkossága.** Korunk erkölcsének romlottságára megdöbbent világitást vet a következő eset, melyet Budakeszről ír nekünk levelezőnk. Ott ugyanis e hó 5-én este Frankhauer Erzsé, egy 16 éves gyönyörű szép leány koméyon összeveszett anyjával. A havosvéri leány édes anyja szemrehányásai miatt annyira megalázza érezte magát, hogy a szegyont tovább viselni nem tudta, felment a padlásra s ott felakasztotta magát. A fiatal leány öngyilkossága roppant feltűnést keltett az egész községben, mert szülői jómódú földművesek, atyja községi pénztáros. A községben azt beszélik, hogy Frankhauer né azért dorgálta meg leányát, mert az fiatalasága dacára már is bűnös szerelmi viszonyt folytatott.

— **Halálozás.** Részvértel értesülünk, hogy Tóth Sándorné született Sperber Julia

tegnap, e hó 9-én éjjeli 1 órakor, hosszas szenvedés után, életének 54-ik évében elhunyt. A boldogultnak hűlt tetemei holnap, e hó 11-én délután 5 órakor fognak a gyászházból (Halter 1. sz.) a róm. kath. szertartás szerint beszenteltetni s a „Szederkeri”-i temetőben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent mise-áldozat pedig folyó évi szeptember hó 12-én reggeli 7 órakor fog a székesegyházban a Mindenhatónak bemutatni. Ö. v. f. n!

— **Bucsu Nadapon.** F. hó 9-én vasárnap, azaz Mária nevenapján tartották meg Nadapon a szokásos Rozália búcsút. A szentmisét a plebános betegsége miatt a kerület esperese, Krizsán János c. kanonok mondotta; az ünnepi szónoklatot pedig Kíndl János agárdi plebános. Ugyanezen alkalommal az esperes egy Mária-szobrot megáldott, mely Fogt plebános buzgósága folytán a hívek adakozásából lett véve és a templomban lesz elhelyezve.

— **Tolvaj cigányok.** Furfangos módon lopták meg a múlt kedden Szabó Ferenc ősi esperesplebánost. Egy csomó cigány állított be hozzá és nagy siránkozás között alamizsnáért esedeztek. A jószívú esperes megsajnálta az éhes, rongyos hadat, s egy jó napot akarván nekik szerezni, alaposan megtraktálta őket aludt tejjél. Helyet egy előszobába adott nekik, míg ő a folyosóra olvasgatótt. A cigányok egy pillanat alatt tisztában voltak a helyzettel. Nehányan a nyitva levő szomszédszobába onáltak, a hol szerenesüjükre kők szekrényen a kulcsok is rajt voltak. Elemeltek az egyik szekrényből 190 frtot s a másikkól 5 drb. ezüst evőeszközt. A többiek az alatt neszezték, esőrömpöltek. Azután, mint a kik dolgukat jól végezték, nagy hálálkodások közt köszöntötték meg az adott és nem adott jókat s távoztak. Az esperes ur csak három nap múlva vette észre, hogy a cigányok alaposan csúffá tették, s hogy most már csak a nyomukat uthoti.

— **Tűzek.** Baracson Wielender Ármin bérlőnek tulajdonát képező három kazal szalma, három kazal polyva és egy félszer loégett. A kár 2800 frtra rug, de biztosítás útján megtérül. — A múlt hó 23-án Sós-kúton nagy tűz pusztított el. Kovács Márton, ifj. Kovács Márton, Roskár Márton és Czeilinger Mihály szórúskertjeiben. Leégtek gazdasági épületek, szerek és takarmány 1349 frt értékben, a miből csak egy 200 frtot érő, Rostár tulajdonát képező gazdasági épület volt biztosítva.

— **Kőbor cigányok.** Tegnap délután a rendőrőrkapitány mintegy 20 cigányt tartóztatott le, kik a városban szerte szőjjél kőboroltak, s a vagyon biztonságát veszélyeztették, a Kossuth-utcában pedig ókteleen lármát és verekedést vittek véghez. A városi házi börtönben, hová bezárítottak, szintén oly nagy lármát esuptak, hogy az után járó-kelők megbotránkoztak rajta. Kivánatos volna, hogy a kőbor cigányokat ue a városi házi börtönbe zárják, melyek a toloncek és más letartóztatottak befogadására is elégtelenek, hanem egy más alkalmas helyiségbe.

— **Eltűnt cselédleány.** A soóskúti születésű 17 éves Buzora Ilona Budapesten mint cseléd szolgált Rácsay Gézánnál. A fiatal leány jól viselte magát, szorgalmasan dolgozott s őszinte ragaszkodást mutatott urnéje iránt, de egyszerre, nem tudni mi okból, elhagyta Rácsay Gézánnak lakását, (Buda, Donáti-utca 12. sz.) s azóta, augusztus 28-ika óta nyoma veszett. A budapesti főkapitányság most körözi. A fiatal leány a rendőri nyomozat adatai szerint öngyilkossági szándékából a Dunába ugrott.

* **Elvesztett egy, négy sárga kövekből álló bróche-tű, a Szt.-István utcából, a kis közön vezető uton a Szögyényi házig. A szives megtaláló illő jutalomban részesül a Szt.-István utcai 15. sz. házban.**

Különlék.

— **Személyi hírek.** A király a szombati és a tegnapi napot a leMBERGI kiállítás megtekintésével töltötte. — V a s z a r y Kólos biboros hercegprímás az esztorgomgyeai segédlelkésznek 5000 frtot adományozott mint szubszidiumot. — B i s m a r e k herceg néhány nap óta beteg. — S á n d o r szerb király Nisből Belgrádba visszakerkezett.

— **Casimir-Perier — kanonok.** Kevesen tudják, hogy C a s i m i r - P e r i e r a szerenesóten véget ért Carnot utódja, a francia köztársaság elnökévé történt megválasztásával egyszersmind a lateráni szent János templomának kanonokává is neveztetett ki. A francia köztársaság elnökének kanonoki méltósága még IV. Henrik király idejéből datálódik, a mikor a francia államfő a szt. Jánosról nevezett római templom kanonoki jogát is élvezte. IV. Henrik király ugy nyerte ezt a jogot, hogy a Casagne-ban levő cleraci apátságot a nevezett templom káptalanának adományozta, amiért aztán a káptalan az adományozót, valamint Franciaország összes államfőit a kanonoki méltósággal ruházta fel a pápa beleegyezésével. A forradalom szekularizálta ugyan a cleraci apátságot, de az I. Napoleon után következett monarchia ismét visszahelyezte az apátság papjait méltóságaikba. Ha tehát Casimir-Perier ma Rómába jönne, ott teljes joggal foglalhat helyet a szent János templomának kanonokai között.

— **A demografiai kongresszus** e hó 8-án folytatta szakülésait. A higieniai osztályban tartottak érdekes felolvasások a maláriáról a munkások egészségéről, a tejről, a városok higienéjéről, az alkoholizmusról s az állatok egészségéről, a demografiai osztályban pedig az életkorról, a szociális demografiáról és a koleráról. Délután az új épületben a kongresszus tiszteletére tüzeltői díszgyakorlat volt, mely után a kongresszus tagjai megtekintették a csatornázó és szivattyutelepet, a hengermalmot és a sálies pincét. Este a főváros fényes estélyt adott a kongresszus tiszteletére az iparszarnokban.

— **Széchenyi pasa a konstantinápolyi földrengésről.** Lapunk egy barátja, ki állandóan levelez S z é c h e n y i Ödön gróffal, a konstantinápolyi tüzoltóság főparancsnokával, egy hozzá intézett levelet bocsátott rendelkezésünkre, melyben Széchenyi igen érdekesen írja le a legutóbbi konstantinápolyi földrengést. A levélnek erre vonatkozó része így hangzik: „... A földrengés óriási volt. Mindnyáján (t. i. Széchenyi pasa és családja) azt hittük, hogy elérkezett életünk utolsó pillanata. Sok ezer ember halt meg és sok ezer ház dőlt össze. Nőm Ilona leánnyal épen a hídon volt, melyre annyian menekültek, hogy csak nem elsüllyedt. Feri és Bálint fiaim az Antigone-szigeten voltak ép a levesnél. Csak nagynehezen tudtak kimenekülni. A ház összedült s az egyik tüzoltó, ki Bálintot tartotta a karjaiban, erősen megsebesült a reá esett kövek által. Én a „Pest“ szállodában voltam. A főkapuhoz menekülve az átellenben levő házat, melyben Le Bon cukrászdája van, ugy láttam mozogni, mint egy hajót a viharos tengeren. Minden pillanatban azt hittem, hogy összedől előttem. Oly zaj volt, mintha ezer ágyut sütöttek volna el egyszerre. A kövek, téglák ugy hullottak, mint a záporosó. E mellett iszonyu jajkiáltások töltötték meg az utcákat. 35 másodperc után vége volt ezen borzasztó jelenetnek. Igen sokan megőrültek a rémülettől, ezren betekig laktak

sátrak alatt, négy hétig senkiséim lakott az utcákon, csak is én mentem perai lakásomba. Családom is sátrak alatt lakott...“

— **Halálozás.** Weisz Dávid, a déli vasut főfelügyelője, pénteken délután 58 éves korában meghalt budai lakásán. A megboldogult a ki 1859 óta volt a déli vasut szolgálatában, szerény hivatalnokként kezdte pályáját és rendkívüli szorgalmával és önfeláldozó munkásságával érte el ezen tekintélyes állást, mely a déli vasut szolgálatában döntő befolyást adott neki ugy a személyzeti ügyekben, mint, minden a déli vasutat érintő forgalmi politikában. A jeles szakemberben megbecsülték az országot és a külföld vasuti kapacitásai a nagy tudomány és mégis szerény férfit, alantaisai pedig szeretettel ragaszkodtak hozzá, a kik iránt ő mindig atyai gondoskodással viseltetett. Halálát siratja özvegye és egyetlen leánya, a ki Koch vasuti mérnök felesége.

— **A dunántúli közművelődési egyesület** muraközi fiókja — mint Perlakról távirják — szombaton tartotta közgyűlését Wlassits Gyula elnökle alatt. A főkegyesületnek 7 alapító, 77 rendes és 13 pártoló tagja és 2253 frt 50 kr. alaptőkéje van.

— **Apró hírek.** Helmholtz, a híres berlini természettudós meghalt. — H ó d m e z ő v á s á r h e l y e n letartóztattak egy Czákó Ignác nevű parasztot, a ki atyja nevére 36.000 frtra szóló váltót hamisított.

Irodalom és Művészet.

— **Katholikus regények.** Névnapi, születésnap vagy egyéb alkalmakkor jutalmi ajándékul vagy emlékül melegen ajánljuk olvasóinknak a következő kath. szellemű regényeket és elbeszéléseket: S z e v e r i n, N o r i e u m a p o s t o l a, ára 50 kr., A n t o n i a vagy a lyoni vértanu, ára 45 kr., K l o d w i g vagy a kereszténység győzelme Arius szellemén, ára 70 kr. és J u l i á n vagy „Győztél Galilei“, ára 1 frt. Mindezen regények kaphatók Pozsonyban, a „Kath. Hívté. Folyóirat“ szerkesztőségében.

— **A legolcsóbb képes ifjusági lap** a „T a n u l ó k L a p j a“ legújabb száma gazdag és változatos tartalommal jelent meg. Rövid félévi fennállása után igazi kedvencévé lett ez a gimnáziumok, reáliskolák, polgári iskolák és egyéb középiskolák tanuló ifjuságának. Szerkesztője, dr. R u p p K o r n e l, főgymnáziumi tanár ritka paedagogiai tapintattal valóban el is találta a helyes közeputat, hogy egyfelől komoly, tanulságos, ész- és jellemképző, másfelől kedves, érdekes, szórakoztató lapot adjon az ifjuság kezébe. A legmelegebben ajánlhatjuk a szülők és tanferfiak figyelmébe. Ára negyedévenként csak 60 kr. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IX. Imre-utca 9 sz.

Közgazdaság.

A fejérmegyei cukorgyár.

A Fejérmegyében, esetleg Fejérvár közelében létesítendő cukorgyár ügyében értekezlet volt tegnap délelőtt 10 órakor a városház nagytermében H a v r a n e k József polgármester elnökle alatt. Az értekezleten jelen voltak T ó t h Aladár orsz. képviselő, Dieballya György közigazdasági előadó, Seidel Lajos rendőrfőkapitány, Tomsis Gyula gazdasági tanácsos, Langmár Gáspár városi alkamrás, Ascher Ferenc, Liszits István, Antal Ferenc, Vásárhelyi Szabó György, Berregi György városi bizottsági tagok és még néhány gazda.

Elnök megnyitván az értekezletet, ismertette a cukorrépa termelés előnyeit s melegen ajánlotta a gazdaközönség figyelmébe

annak városunk területén való meghonosítását.

Ezután felolvastattott a budapesti magyar ipar- és kereskedelmi bankrészevénytársaság által szerkesztett s a cukorrépa termelés biztosítására vonatkozó szerződésmin-ták egyiket. Dieballya gazdasági előadó tételről tételre magyarázta a szerződésmin-tát s melegen ajánlotta annak elfogadását.

Több felszólalás után az értekezlet abban állapotott meg, hogy a cukorrépa termelésnek városunk határában való meghonosítása iránt város negyedenként az iskolai helyiségekben a polgármester által kijelölendő időben ülések tartassanak, mely üléseken a répatermelésnek s a cukorgyárnak városunk közönségére vonatkozó nagy előnyei a gazdaközönséggel alaposan ismertetessenek meg, s egyszersmind a termelők ez alkalommal már az eleve elkészített aláírási iver betöltésére, illetve azoknak aláírására kéressenek fel, — mely iverben kijelentik, hogy hány hold földön szándékoznak a részvénytársaság által meghatározott feltételek mellett cukorrépat termelni.

— **Magyar gőzhajózási társulat.** A magyar kormány már régóta tervezgeti, hogy magyar gőzhajózási társulatot alakít, szemben a Dunagőzhajózási társulattal. Még Baross Gábor idejéből való a terv, mely most kezd a megvalósulás stádiumába lépni. Mint ugyanis félhivatalos részről jelentik, a király egy önálló magyar gőzhajózási társulatról szóló törvényjavaslathoz megadta előzetes jóváhagyását. Az erre vonatkozó legfelsőbb elhatározás már le is érkezett a kereskedelmi miniszterhez, ki a törvényjavaslatot azonnal előterjeszti, a mint a Ház újból megkezdi tanácskozásait.

— **A fejérmegyei buza a budapesti gabonapiacon.** A budapesti gabonapiacon eladott szept. 7-én: 1400 mm. 79.5 k. 657¹/₂ frt.

— **Lépfene.** Bicske község szarvasmarhai közt fellépett a lépfene s mint tudósítónk írja, eddig 15 darab szarvasmarha hullott el. A szükséges óvintézkedések már megtörténtek.

— **Bicskei piaci árak** szeptember 7. Buza 5.80; rozs 4.70; árpa 6.—; zab 5.60; burgonya 2.10; tengeri 5.90; hizott sertés 42.— életet leszámítva.

TÜZIFA ELADÁS!

A veszprémi káptalan

fülei gazdaságában

száraz cser- és tölgy hasábja
méterenként 3 frt. 50 krért

kapható.

Erdei öl 14 frt.

Jelentkezhetni:

Bokrosy Miklós,
urodalmi ispánnál Fülén.

NYÁRI**Vasúti új menetrend!**

Érvényes 1894. évi június hó 1-étől

Székesfejérvárról Budapest felé:

Reggel 4 ó. 24 p. személyvonat indul

Budapestre érkeznek 6 ó. 29 p.

Reggel 6 ó. 15 p. vegyesvonat indul

Budapestre érkeznek 8 ó. 16 p.

Dél előtt 8 ó. 49 p. gyorsvonat indul

Budapestre érkeznek 10 ó. 9 p.

Székesfejérvárról Uj-Szőny felé:

Dél előtt 10-0 p. teherv. szem. száll. ind.

Uj-szőnyre érkeznek 2 ó. 46 p.

Este 9 ó. 32 p. személyvonat indul

Uj-szőnybe érkeznek 12 ó. 41 p. éjjel.

Uj-Szőnyből Székesfejérvár felé:

Reggel 3 ó. 41 p. teherv. szem. száll

Székesfehérvárra érkeznek 8 ó. 22 p.

Dél előtt 11 ó. 27 p. személyv. indul

Székesfehérvárra érkeznek 2 ó. 26 p. d. u.

Délután 2 ó. 35 p. vegyesvonat indul

Budapestre érkeznek 4 ó. 31 p.

Este 6 ó. 8 p. személyvonat indul

Budapestre érkeznek 8 ó. 12 p. este.

Este 9 óra 21 perckor indul

Budapestre érkeznek 10 ó. 55 p. este

Székesfejérvárról Veszprém felé:

Dél előtt 9 óra 34 p. indul személyv

Veszprémbe érkeznek 10 óra 59 p.

Kis-Czelbe érkeznek 1 óra 17 p.

Délután 1 óra 35 perckor indul

Veszprémbe érkeznek 3 ó. 40 p.

Kis-Czellbe érkeznek 6 ó. 36 p. este.

Este 9 óra 27 p. vegyesvonat indul

Veszprémbe érkeznek 11 ó. 0 p. éjjel.

Veszprémből Székesfejérvár felé:

Reggel 4 óra 19 p. vegyesvonat indul

Székesfehérvárra érkeznek 6 óra 0 p.

Dél előtt 7 óra 3 perckor indul

Székesfehérvárra érkeznek 8 ó 30 p.

Délután 4 ó. 43 p. személyvonat indul

Székesfehérvárra érkeznek 5 óra 35 p.

Sz.-Fejérvárról Nagy-Kanizsa felé:

Dél előtt 9 ó. 26 p. személyvonat indul

Nagy-Kanizsára érkeznek 1 ó. 39 p. d. u.

Éjjel 11 óra 43 perckor indul

Kanizsára érkeznek 3 ó. 52 p. reggel.

Délután 4 óra 33 p. vegyesvonat indul

Nagy-Kanizsára érkeznek 8 ó. 44 p.

Árleszállítás.

Legjobb minőségű

Pirszén, coaks

métermázsája, 1 frt 80 krért
kapható a „**Székesfejérvári légszeszvilágítási társulat**“-nál.

TUDÓSÍTÁS!**A****FEJÉRMEGYEI NAPLÓ**

szerkesztősége, kiadóhivatala és

KÖNYVNYOMDÁJA**SZÉKESFEJÉRVÁR****SZENT-ISTVÁN-TÉR 1-SO SZÁM.****A FŐTEMPLOM MELLETT.**

Hirdetések a lap részére, valamint mindennemű

könyvnyomdai munkák

fölvételnek és igen olcsó áron tisztán készítettnek.